

Arbeidstidsordninger som fraviker arbeidsmiljøloven

Utvikling, omfang og praksis

Fafo-rapport 2010:42

<http://www.fafo.no/pub/rapp/20186/>

Torgeir Aarvaag Stokke, Øyvind M. Berge og Åsmund Arup Seip

Prosjekt for Arbeidsdepartementet 2010

Avtaler med hjemmel i aml. § 10-12 (4)

Omfattet 4 store arbeidstakerorganisasjoner

Fagforbundet

Fellesforbundet

LO Stat

Norsk Sykepleierforbund

Diskusjonen om avtale om fravik

- Arbeidsgiverne har hevdet:
 - Kan være vanskelig å få avtale om fravik
 - Kan være dyrt å få avtale om fravik (org. krever kompensasjon)
 - Kan være fordelaktig med uavhengig anke/avgjørelsesinstans
- Arbeidstakerorganisasjonene har hevdet:
 - Arbeidsgiverne forsøker å unndra seg vernebestemmelsene i arbeidsmiljøloven ved å definere stillinger som “særlig uavhengig”
 - Tillitsvalgte lokalt kan lettere føle seg presset av arbeidsgiver
 - Organisasjonene stiller seg ikke i veien dersom søknaden er godt begrunnet
 - Arbeidsgiver må være villig til å kompensere for ugunstig arbeidstid

Hovedfunn i Fafo-undersøkelsen

- Varierende bruk innenfor ulike tariffområder. Samlet sett er det få avslag på sentralt nivå.
- Gode rutiner sentralt, etter hvert klare kriterier for godkjenning/avtaleinngåelse
- Få avslag – eventuelle problemer ligger (stort sett) på lokalt nivå. Sentrale retningslinjer har stor betydning.

Avtaler LO Stat - FAD

	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Nye avtaler	3	6	8	3	5	9
Fornyelser			11	2	9	1
Totalt antall vedtak	3	6	19	5	14	10

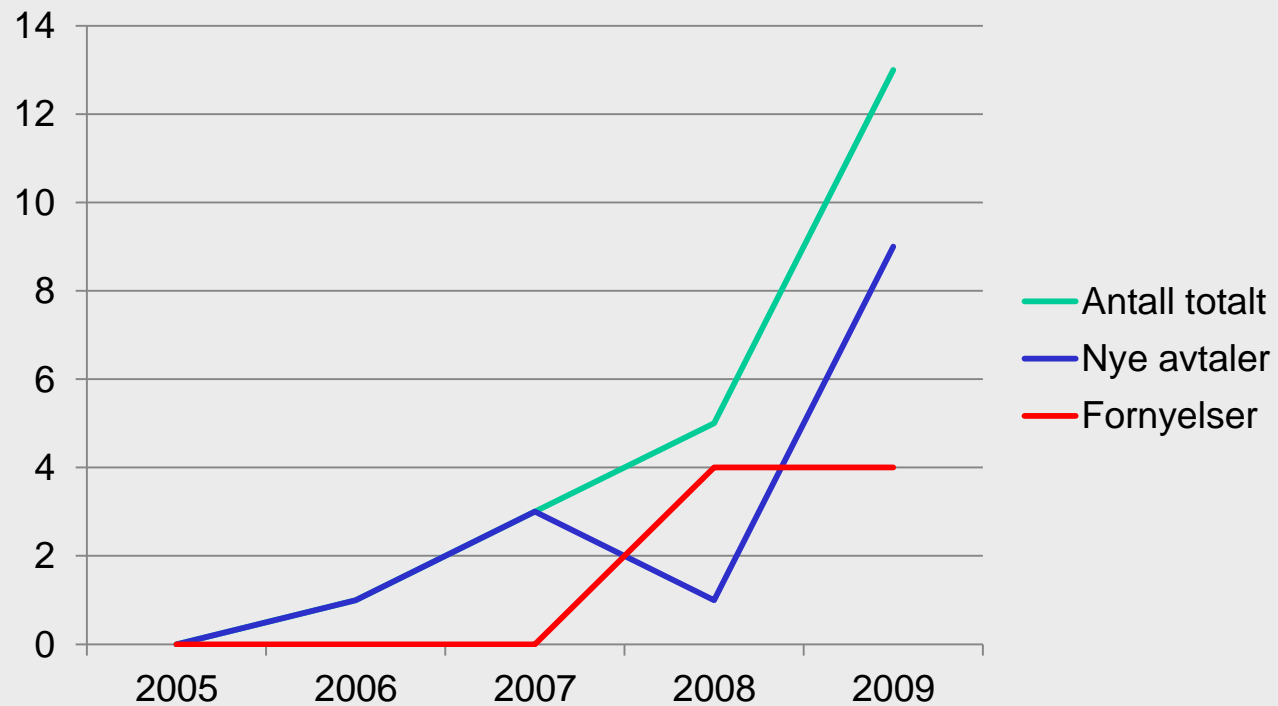

Kriterier for godkjenning – LO Stat

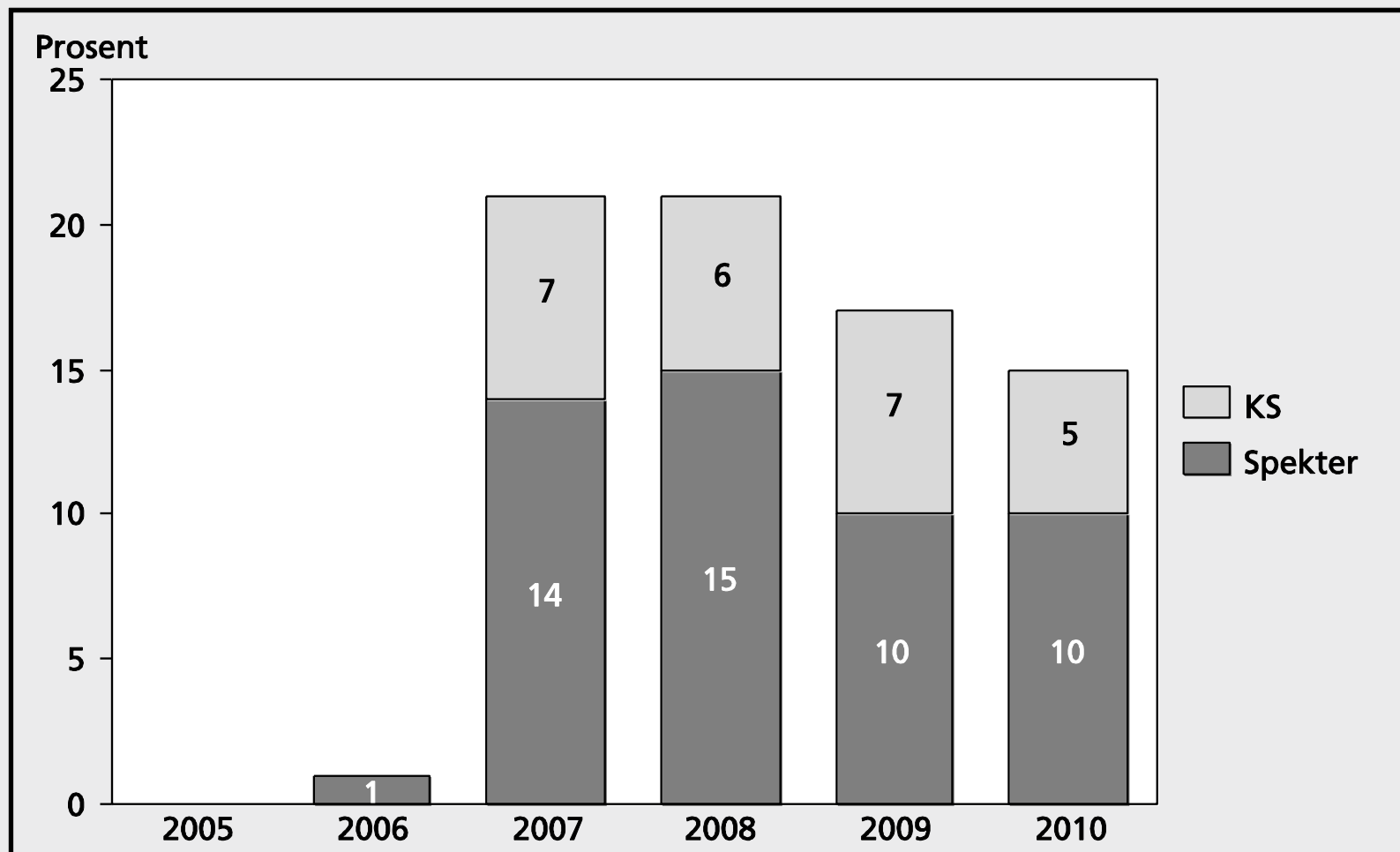
- Skal ivareta helse og velferd
- Skal gi kompensierende hvile
- Kontroll av at avtalen overholdes
 - Ikke adgang for arbeidsgiver til å søke dispensasjon fra Arbeidstilsynet i tillegg til fraviksavtalen
- Evaluering før fornyet avtale
- Varighet ikke mer enn ett år

Avtaler LO Stat - Spekterområdet

	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Nye avtaler		1	3	1	9	4
Fornyelser				4	4	3
Totalt antall vedtak		1	3	5	13	7

Avtaler Norsk Sykepleierforbund Spekter (helse) og KS

Type avtaler i staten og Spekter

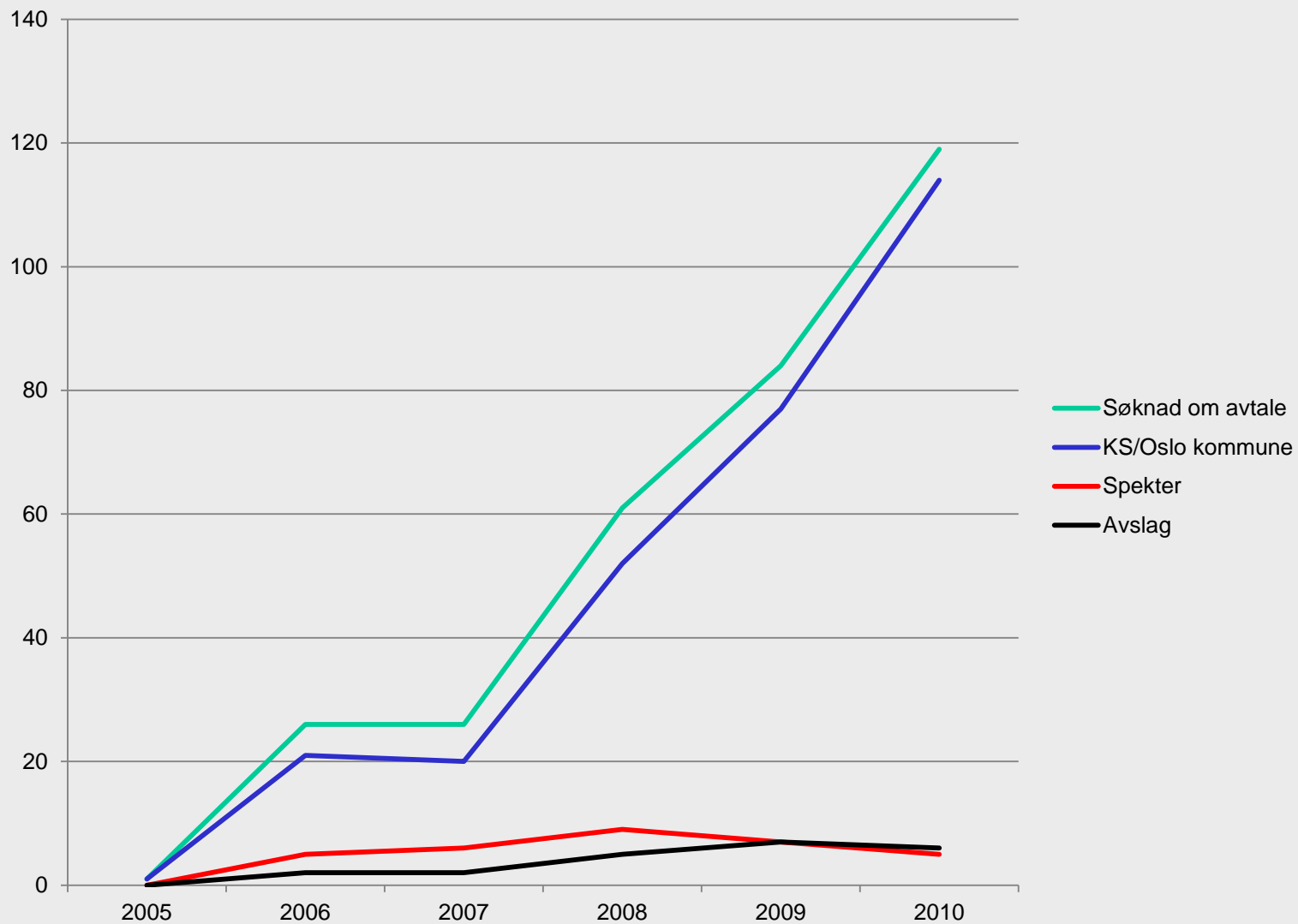
- Turnusavtaler med lange vakter
- Døgnvakter (ambulanse) – delvis passiv tjeneste (vaktrom)
- Arbeid i helger (NRK og Avinor)
- Overtidsarbeid i sentraladministrasjonen

- Begrunnelser
 - Pasientens behov – behandlingsopplegg
 - Særskilte driftsforhold
 - Personellmangel/personellvelferd

Fagforbundet

- Inngår avtale med kommunene (KS-området og Oslo kommune) og helseforetakene (Spekter-området).
- Delegert til 7 kompetansesentre
 - I Spekter-området er LO-Stat part (etter innstilling fra kompetansesentrene)
- 317 søknader (2005 til 2010)
 - 285 søknader fra kommunene
 - 32 søknader fra helseforetakene
- 22 avslag (rundt 7 prosent) fra 2005 til 2010

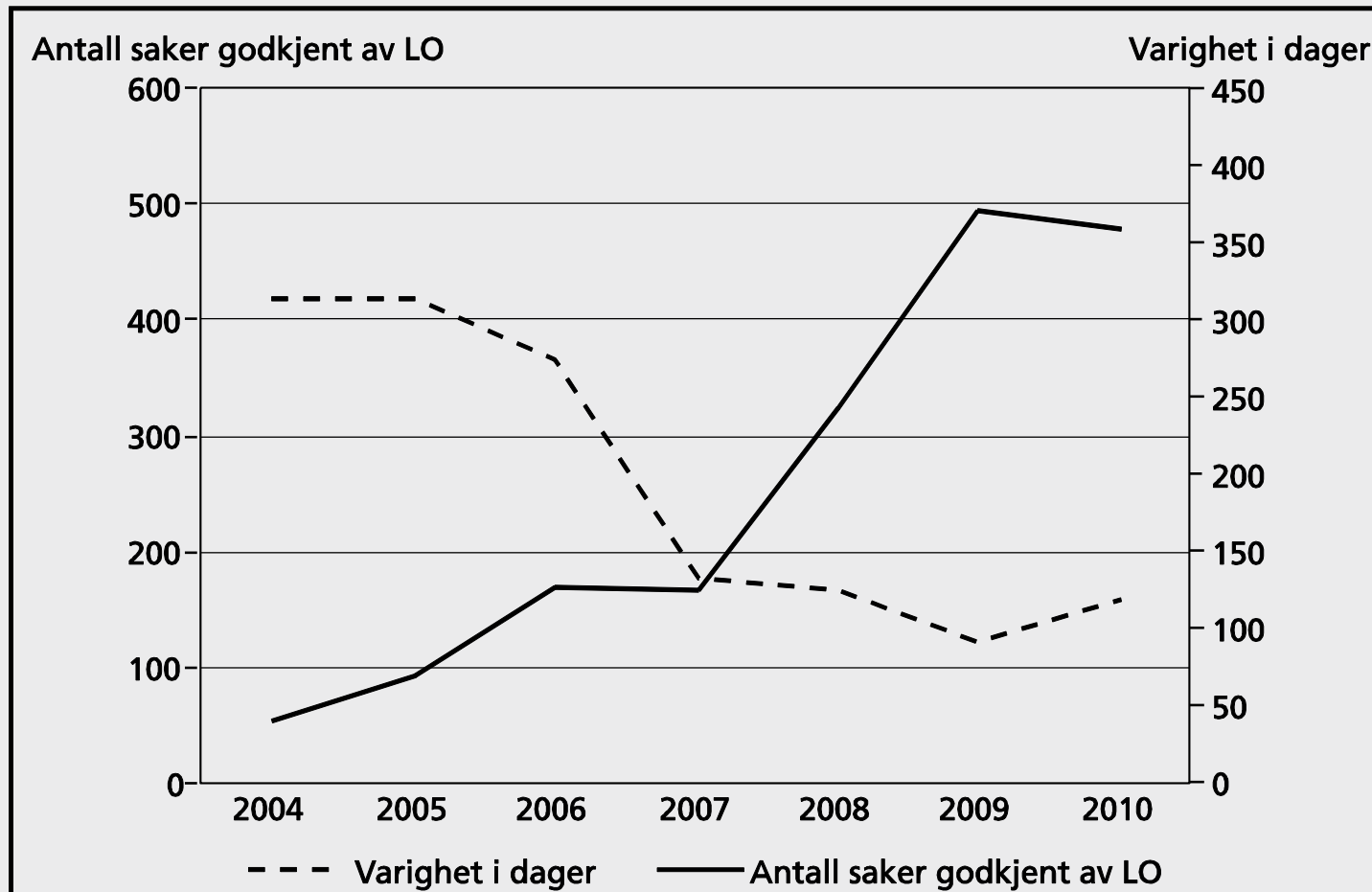
Fagforbudet – KS-området. Omfang

Fagforbundet

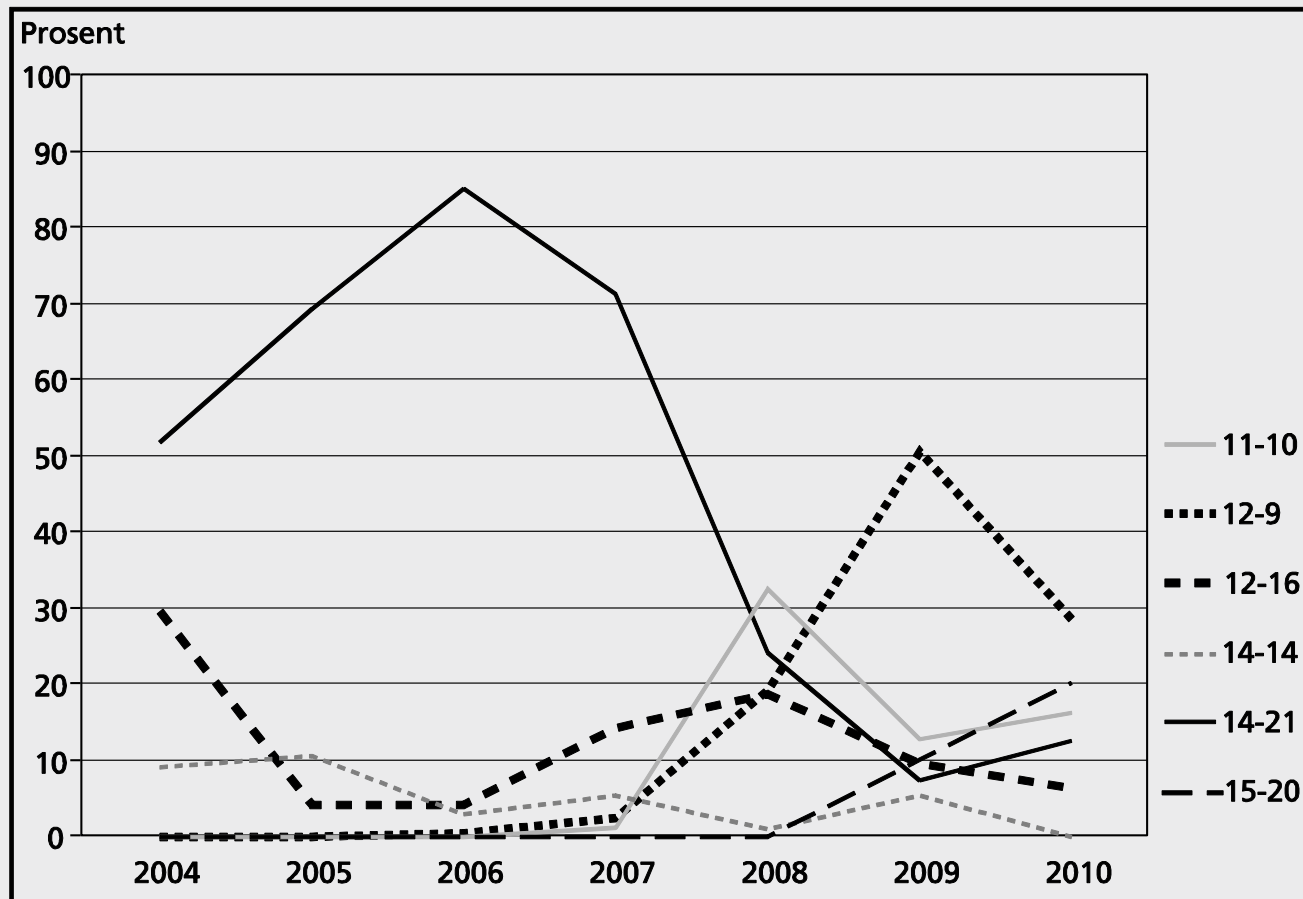
- Regionale forskjeller i omfang
- Sentrale retningslinjer
- Restriktiv praksis
- Alle avtaler skal begrunnes i hensynet til brukerne
- Blir inngått avtaler for maksimalt ett år
- Ikke vanlig med økonomisk kompensasjon
- Saksbehandlingstiden normalt to til fire uker
- Utbredt med dialog med arbeidsgiver før søknad sendes
 - Kan være en viktig forklaring på at det er få avslag.

Fellesforbundet

Fellesforbundet

Omfang av rotasjons-ordninger

Praktiseringen av arbeidsmiljøloven § 10-12 (4)

Oppsummering

- Avtaleregulering gir fleksibilitet i forhold til lovregulering
- HMS viktig – krever ansvarsfulle aktører
- Stor variasjon i bruken av § 10-12 (4)
- De fleste avtalene bygger på lokalt initiativ
 - Rammeavtale i Verkstedsoverenskomsten og Fellesoverenskomsten for byggfag 2010
 - NSF inngår rammeavtaler med helseforetak, som tilpasses lokalt
- Kompensasjonskrav oppleves som problem på arbeidsgiversiden
 - Kan føre til at færre avtaler blir inngått
 - Noen ganger håndteres uenighet sentralt